

Visoka turistička škola strukovnih studija
Beograd, 2013/2014.

Predmet: **TURISTIČKO VOĐENJE**

Predavanje 4

Turističko vođenje i održivi razvoj turizma

Dr Branislav Rabić

Turistički vodiči i održivi turizam

- Brundtland (1987): 'Razvoj koji zadovoljava potrebe sadašnje generacije bez ugrožavanja mogućnosti budućih generacija da zadovolje sopstvene potrebe'.
- Pošto je održivost, pre svega, pitanje svesti, sve uloge turističkog vođenja mogu se ostvarivati tako da doprinose održivom razvoj turizma u destinaciji.
- Vodiči to čine, pre svega, 'upravljanjem' turističkim doživljajima, učesćem u zaštiti turističkih resursa i promocijom lokalne privrede.

Funkcije	Posebno relevantne uloge	Odgovornost i ciljevi
Upravljanje doživljajem (Fokus na turistima)	<ul style="list-style-type: none"> • 'Nalazač puta' • Lider grupe • Interpretator (edukator) • Animator 	Pomaže turistima da ostvare prijatan i koristan doživljaj, izaziva kod njih interesovanje za destinaciju i razumevanje, podstiče pozitivne susrete „domaćin–gost“.
'Zaštita' resursa (Fokus na destinaciji)	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretator (edukator, 'čuvar', motivator) 	Ukazuje na suštinu destinacije kao mesta, podstiče poštovanje i brižan odnos prema resursima u destinaciji, modifikuje neodgovarajuća turistička ponašanja i upravlja turističkim uticajem na licu mesta, ohrabruje dugoročno odgovorno ponašanje.
Promocija lokalne ekonomije (Fokus na lokalnoj zajednici)	<ul style="list-style-type: none"> • Stimulator 	Unapređuje lokalni ekonomski razvoj stimulisanjem potrošnje i proizvodnje lokalnih proizvoda i usluga.

[Hu, 2007]

Vodiči, pratioci i održivi turizam

- Swarbrooke tvrdi da je vodič ključni aspekt doživljaja koji turisti ostvaruju.
- Upravo iz perspektive održivog turizma dolazi do izražaja suštinska razlika između turističkog vodiča i pratilaca grupa (koji su, najčešće, stranci).
- Pratilac (‘produžena ruka tuoperatora’) ne mora iskazivati interes za održivost destinacije, jer mu je glavna briga da potrošači budu zadovoljni, čak i ako se neadekvatno (neodgovorno) ponašaju.

'Manje održivi' vodič	'Više održivi' vodič
Rođen i živi van destinacije	Rođen i živi u destinaciji
Ne govori lokalni jezik	Govori lokalni jezik
Nema lokalna poznanstva	Dobro razvijena mreža lokalnih prijatelja i poznanstava
Nedostaje mu aktuelno znanje o destinaciji	Posедуje aktuelno znanje o destinaciji
Fokusira se na istorijske ili prirodne lokalitete – ne pokriva savremen život u destinaciji	Fokusira se na savremeni imidž lokalnih ljudi, kao i na istorijske i prirodne lokalitete
Vodi turiste u trgovine, barove i markete u zamenu za finansijsku nagradu od strane vlasnika	Ne uzima proviziju od lokalnih trgovaca, barova itd.

[Swarbrooke, 1999]

Ekoturističko vođenje

- **Ekotura** je 'mala, individualno vođena tura koja uzima u obzir pitanja zaštite prirodne sredine, pomaže lokalnu ekonomiju i instruiše putnike o području gde se nalaze'.
- **Ekoturistički vodič** je 'zaposlen na komercijalnoj ili volonterskoj osnovi, vodi turiste, bilo da oni to plaćaju ili ne, po području od prirodnog i/ili kulturnog značaja, koristeći principe ekoturizma i interpretacije.

Ekoturističko vođenje (2)

- Značaj pojedinih uloga vodiča za ekoturistički doživljaj korisnici usluga percipiraju zavisno od vrste putovanja.
- Kod doživljaja u **ekodestinaciji** (nacionalni park) najvažnije uloge su tumač i 'zabavljač'.
- Kod **ekotura** potrošači posebno vrednuju organizatorske sposobnosti vodiča.

Odlike dobre ekoture

- Pre ture daju se informacije o kulturi i životnoj sredini koji su cilj posete.
- Pre i tokom ture daju se smernice za odgovarajuće odevanje i ponašanje.
- Po dolasku turista u destinaciju njihovo detaljno informisanje o geografskim, društvenim i političkim odlikama, kao i o environmentalnim izazovima.
- Sadržajne usluge lokalnih vodiča.
- Mogućnost za susret sa lokalnom zajednicom i razmenu uticaja.

Odlike dobre ekoture (2)

- Razvija razumevanje za svakodnevni život i tradiciju lokalnog stanovništva, kao i za probleme koji su odgovarajući za raspravu, unapređujući interakciju zajednica
- Pruža mogućnost lokalnim nevladinim organizacijama da daju svoj doprinos.
- Obezbeđuje da ulaznice u park budu plaćene.
- Nudi smeštaj usklađen sa lokalitetom.

Ciljevi interpretacije u ekoturizmu

- Minimiziranje uticaja posetilaca na zaštićeno područje.
- Prenošnje informacija o ulozi menadžmenta zaštićenog područja.
- Prenošnje informacija o propisima u vezi sa zaštitom.
- Objašnjavanje značaja ili vrednosti nasleđa
- Podizanje svesti i razumevanja opštih načela zaštite.
- Ohrabrivanje aktivnosti i doprinosa svakog pojedinca na planu zaštite.

Rezultati u praksi

- Empirijska istraživanja u Australiji pokazuju da ekoturistički vodiči, u celini gledano, više prezentiraju poruke o minimalnom uticaju posetilaca, a znatno manje u vezi sa dugoročnim aspektima zaštite.
- Indikativno je da vodiči nedovoljno pažnje pridaju tehnikama interpretacije, naročito kada se radi o upotrebi modela, dijagrama, priča i anegdota, provokativnih izjava, pomagala i gestikulacije, kao i u smislu ohrabrivanja posetilaca da koriste sva čula.